

ПЕРЕДМОВА

Перед сучасною Україною стоять важливі завдання, які стосуються розвитку та вдосконалення державної політики щодо національних меншин. В умовах існування європейського вектора розвитку України для країни значущою справою є імплементація європейського законодавства в галузі прав національних меншин, досягнення відповідності Копенгагенським критеріям (необхідних для інтеграції країни до ЄС), важливу частину яких становлять вимоги щодо відносин влади та національних громад.

Наразі єврейська громада України стрімко розвивається та стає частиною єдиної європейської спільноти єврейської діаспори, яка потребує формування власних інститутів, необхідних для її довгострокового розвитку, а також підтримки з боку держави у питаннях реставрації об'єктів культурної спадщини, розвитку єврейської освіти та єврейської культури, гарантування безпеки релігійних общин та культових об'єктів. Усе це є важливими суспільними завданнями, особливо з урахуванням тих соціально-культурних тенденцій, що спостерігаються всередині єврейської громади України, зокрема, стабілізації її розміру, формування основних інститутів та закінчення періоду масової еміграції з країни, що відбувалася у 1990-х роках та являла собою загрозу для подальшого існування єврейської громади України.

Ця колективна монографія є спробою виявлення та аналізу основних суспільно-політичних та історичних аспектів розвитку сучасної єврейської спільноти України, а також виявлення основних перспектив її розвитку у найближчому майбутньому в контексті європейського шляху, обраного народом України 2014 року.

Дослідження, що покладене в основу цієї монографії, проводилося протягом 2020–2021 років співробітниками Центру єврейської історії і культури відділу теорії та історії політичної науки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України та було підтримано провідними фахівцями в цій галузі з інших наукових установ країни.

У монографії розкриваються питання революційної трансформації єврейської спільноти провідних лідерів руху ортодоксаль-

ного юдаїзму нового часу Хаїма Елазара Шапіри та рабі Авраама Кука, етнології кримчаків, пам'яті про Іншого як імператив формування загальної культурної компетентності індивіда. Автори аналізують та розкривають особливості комплексної меморіалізації Бабиного Яру, питання історії гендерного насильства в період Голокосту, особливості відносин єврейських громад ЄС із національними урядами, можливість запозичення й застосування цього досвіду в українських реаліях.

На сучасному етапі політичного розвитку України, коли в умовах віроломного нападу РФ на Україну, відбувається справжнє становлення громадянського суспільства в країні та участь у політичних процесах різних національних спільнот, важливо дослідити та проаналізувати суспільно-політичну активність єврейської громади України, що залишається досить активним актором у політичній, економічній та культурній сферах життєдіяльності українського суспільства.

Авторський колектив цієї монографії, до якого були долучені, крім науковців з Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, історики, філософи і політологи з інших академічних установ і університетів країни, що є фахівцями в галузі юдаїки, єврейських студій, політичних процесів, докладно вивчив і проаналізував вплив історичної минувшини на релігійне, суспільне, політичне життя єврейської громади України.

Автори цього наукового видання, досліджуючи проблематику політичного і релігійного життя євреїв України, прояви антисемітизму на сучасному етапі, формування спільної української і єврейської пам'яті щодо трагічної історії Другої світової війни, історії Голокосту, інших геноцидів минулого століття, розкрили стан та рівень суспільно-політичної активності сучасної єврейської громади України; вплив громадської та політичної діяльності цієї громади на євроінтеграційні процеси в Україні.